

Til høringsinstansene

Deres ref:
Vår ref: 2016/176809
Dato: 08.06.2018
Org.nr: 985 399 077

Statens tilsyn for planter, fisk, dyr og næringsmidler

HØRING - FORSLAG TIL ENDRINGER I FORSKRIFT OM PLANTEVERN MIDLER, FORSKRIFT OM SKADEDYRBEKJEMPELSE OG FORSKRIFTER OM GEBYRER

På vegne av Landbruks- og matdepartementet og Helse- og omsorgsdepartementet sender Mattilsynet utkast til endringer i forskrift om plantevernmidler, forskrift om skadedyrbekjempelse og forskrifter om gebyrer på høring.

Høringen inneholder forslag om en utvidelse av autorisasjonsordningen for kjøp og bruk av plantevernmidler, slik at et tilleggskurs i gnagerbekjempelse skal gi eiere av landbrukseiendommer mulighet til å kjøpe og bruke enkelte gnagermidler som i dag er forbeholdt godkjente skadedyrbekjempere.

For å få konsekvens i regelverket foreslår vi også en teknisk endring i forskrift om skadedyrbekjempelse. I tillegg foreslår vi endringer i forskrift om gebyr i matforvaltningen og forskrift om gebyrer for særskilte ytelser fra Mattilsynet.

Bakgrunn for forslaget

Skadedyrmidler til bekjempelse av rotter og mus og andre gnagere er biocider. I godkjenningen av biocidprodukter skilles det mellom produkter til private brukere og midler til godkjente skadedyrbekjempere. I forbindelse med at det kom nytt biocidregelverk i 2014 ble reglene for bruk av slike midler strammet inn, slik at det i dag bare er profesjonelle brukere med godkjent skadedyrsertifikat som kan kjøpe og bruke midler for rottebekjempelse og produkter for bekjempelse av større museproblemer. Forskrift om skadedyrbekjempelse er fastsatt av Helse- og omsorgsdepartementet, og inneholder bestemmelser om hvem som kan drive skadedyrbekjempelse.

Landbruks- og matdepartementet ønsker å legge til rette for at bønder, gartnerieiere m.v. skal kunne drive skadedyrbekjempelse på egen landbrukseiendom. Mattilsynet foreslår

derfor en utvidelse av ordningen med autorisasjonsbevis for plantevernmidler, slik at de som har autorisasjon for plantevernmidler kan få tilbud om å ta et tilleggskurs for å få autorisasjon også for bruk av enkelte gnagermidler. I forbindelse med utarbeidelsen av forslaget har vi fått innspill fra Miljødirektoratet og Folkehelseinstituttet.

Det er viktig å bekjempe gnagere i og rundt landbruksbygg, både for å hindre materielle skader og for å hindre smittespredning. Rotter og mus har generelt meget stor formeringskapasitet så fremt det er tilgang til mat, skjul og yngleplasser. Ved bekjempelse følger det en plikt etter forskrift om skadedyrbekjempelse til å bruke det middel og den metode som gir minst skadevirkninger for miljø og helse, og som kan føre til ønsket resultat. Selv om vi nå foreslår en autorisasjonsordning som skal gjøre det mulig å benytte gnagermidler på egen landbrukseiendom, så følger det av forskrift om skadedyrbekjempelse at andre alternativer enn giftbruk alltid skal vurderes først.

Gnagermidler (rodenticider) er kraftige gifter med lang nedbrytningstid, og de utgjør en risiko for både dyr og mennesker. Det er derfor svært viktig å sørge for at de som skal bruke gnagermidlene på egen landbrukseiendom har nødvendig kompetanse. De som er autorisert for kjøp og bruk av plantevernmidler har allerede grunnleggende kunnskaper både om håndtering av kjemikalier, og om risiko knyttet til bruken av disse. I tillegg vil det være behov for opplæring i spesielle forhold ved bruk av gnagermidler, og kompetansekravet bør være likt som for godkjente skadedyrbekjempere på akkurat dette feltet. Opplæringen vil også omfatte alternative metoder. Vi ser for oss tre til fire timer med undervisning. Kurset, med påfølgende bestått eksamen, skal gi en autorisasjon for kjøp og bruk av gnagermidler på egen landbrukseiendom i ti år, men vil bare være gyldig sammen med gyldig autorisasjon for kjøp og bruk av plantevernmidler.

Det vil bli nødvendig å lære opp kursinstruktørene som skal holde tilleggskurset for gnagermidler. Mattilsynet og Folkehelseinstituttet vil samarbeide om et kursopplegg for disse. Vi ser for oss at de samme som holder kurs om autorisasjon for kjøp og bruk av plantevernmidler vil ønske å tilby tilleggskurset om bruk av gnagermidler. Vi foreslår at kurset for instruktørene skal arrangeres til selvkost.

På samme måte som for plantevernmiddelkurset, vil ansvaret for å sørge for at det arrangeres tilleggskurs om gnagerbekjempelse delegeres til kommunen og fylkesmannen. Tilsvarende vil det også måtte betales kursavgift for tilleggskurset.

De skadedyrmidlene for gnagerbekjempelse som er på markedet i dag, er godkjent som *biocider*. Det er Miljødirektoratet som godkjenner biocider med hjemmel i biocidforskriften, og bruk og tilsyn med disse midlene reguleres av bl.a. biocidforskriften, produktkontrollloven og forskrift om skadedyrbekjempelse. Bruken skal bare skje på den måten som er beskrevet på etiketten. Det vil fremgå av etiketten om det enkelte produkt er godkjent for bruk av personer som dekkes av denne nye ordningen.

Spesielle merknader

Hjemmelsfeltet i plantevernmiddelforskriften:

Produktkontrollloven § 4 første ledd bokstav a) gir hjemmel til å fatte vedtak om krav til kvalifikasjoner for de som skal bruke gnagermidler som er godkjent som biocider. Landbruks- og matdepartementet er delegert myndighet til å gi nødvendig forskrift etter denne hjemmelen. Vi foreslår å ta inn en bestemmelse i plantevernmiddelforskriften som regulerer bruk av gnagermidler som er godkjent som biocider. Denne bestemmelsen må

hjemles i produktkontrollloven § 4 første ledd bokstav a), og hjemmelsfeltet i plantevernmidelforskriften må derfor oppdateres.

Til plantevernmidelforskriften § 1. Virkeområde:

Vi foreslår å ta inn et nytt ledd i virkeområdebestemmelsen i plantevernmidelforskriften, slik at forskriftens kapittel om autorisasjonsbevis også omfatter enkelte gnagermidler som er godkjent som biocider.

Til ny paragraf i plantevernmidelforskriften § 8a. Gnagermidler:

Vi foreslår å ta inn en ny paragraf i kapitlet om autorisasjonsbevis i plantevernmidelforskriften. Forslaget til ny § 8a går ut på at autorisasjonsbevis for plantevernmidler, med tilleggskurs i gnagerbekjempelse, skal gi rett til bruk av enkelte gnagermidler som er godkjent som biocider. Det stilles krav om at disse produktene bare kan brukes i og rundt bygninger på egen landbrukseiendom. Dette betyr at autorisasjonsinnehaveren ikke kan bruke slike midler hos naboer eller andre, videre gjelder autorisasjonen bare *Eier* av en landbrukseiendom, noe som utelukker at for eksempel ansatte i et gartneri kan autoriseres for å benytte slike midler der. Bakgrunnen for dette er at hovedregelen for bruk av skadedyrmidler som har en viss risiko, fortsatt skal være at de er forbeholdt godkjente skadedyrbekjempere.

Reglene i forskrift om skadedyrbekjempelse gjelder for bruken av disse biocidene. Her stilles det blant annet krav til at man alltid må bruke det middel og den metode som gir minst skadevirkninger for helse og miljø, samtidig som det kan føre til ønsket resultat.

Til plantevernmidelforskriften § 9. Myndigheten som utsteder og inndrar autorisasjonsbevis for plantevernmidler mv.:

Vi foreslår å tydeliggjøre at Mattilsynet fatter enkeltvedtak om autorisasjonsbevis etter § 8 og tilleggssbevis for gnagermidler etter § 8a. Bestemmelsen regulerer i dag Mattilsynets adgang til å delegerer myndighet til å holde eksamen og utstede autorisasjonsbevis for plantevernmidler. Det foreslås at det tilsvarende skal gjelde tilleggssbevis for gnagermidler.

Når vi foreslår å ta en bestemmelse som gjelder for enkelte biocider inn i plantevernmidelforskriften og etablere en autorisasjonsordning for bruk av slike midler, er det viktig å være klar over hvilken myndighet som skal føre tilsyn med bestemmelsene.

Miljødirektoratet og kommunene er tilsynsmyndigheter for skadedyrbekjempelsesmidler som er *biocider*. Dette er regulert i forskrift om skadedyrbekjempelse, biocidforskriften mv. Mattilsynet er tilsynsmyndighet for *plantevernmidler* etter plantevernmidelforskriften. Vi foreslår ingen endringer i dette. Miljødirektoratet og kommunene skal fortsatt føre tilsyn med biocidene, uavhengig av hvem som bruker dem.

Det er imidlertid hensiktsmessig at Mattilsynet er den myndigheten som fatter vedtak om autorisasjonsbevis for plantevernmidler med tilleggskurs i gnagerbekjempelse, ettersom det er Mattilsynet som administrerer denne autorisasjonsordningen. Dette vil både gjelde utstedelse av autorisasjon og vedtak om inndragelse. Det betyr at hvis kommunen finner avvik som tilsier at autorisasjonsbeviset for gnagerbekjempelse bør trekkes tilbake, må de gi beskjed til det lokale mattilsynet.

Autorisasjonsbeviset for gnagerbekjempelse vil bare være gyldig sammen med autorisasjonsbeviset for plantevernmidler, slik at ved kjøp av gnagermidler må begge autorisasjonsbevisene fremvises.

Til forskrift om betaling av gebyrer for særskilte ytelser fra Mattilsynet, Vedlegg 1:

Vi foreslår å ta inn et nytt punkt i tabellen over faste gebyrer som kan innkreves i henhold til forskriftens § 4.

Det er behov for å kunne ta gebyr for gnagermiddelautorisasjon tilsvarende som for autorisasjon for plantevernmidler.

Bakgrunnen for dette er at det er lagt til grunn at ordningen skal være brukerbetalt, på lik linje med autorisasjonskurs for plantevernmidler. Gebyret er satt til samme beløp som gebyret for autorisasjon for plantevernmidler. I tillegg vil brukerne måtte betale kursavgift til kursarrangøren.

Til forskrift om gebyr i matforvaltningen § 2 og § 3:

Vi foreslår å justere ordlyden noe, slik at forskriften omfatter gebyrer også for ytelser som er hjemlet i produktkontrolloven.

Til forskrift om skadedyrbekjempelse § 1-2 tredje ledd annet punktum:

Vi foreslår å endre forskrift om skadedyrbekjempelse § 1-2 tredje ledd annet punktum. I dag følger det av denne bestemmelse at forskriften ikke skal gjelde for skadedyrbekjempelse etter plantevernmiddelforskriften.

For å få konsekvens i regelverket er det helt nødvendig å endre denne bestemmelsen, slik at bruk av gnagermidler etter plantevernmiddelforskriften § 8a skal omfattes av forskrift om skadedyrbekjempelse.

Konsekvensutredning

Endringene vi foreslår som gjelder vanlige gnagermidler, gir bønder, gartnerieiere mv. en mulighet til å kunne bekjempe rotter og mus med gnagermidler i og rundt bygninger på egen landbrukseiendom, i tilfeller der det ikke er tilstrekkelig med andre bekjempelsesmetoder som er tillatt for alle. De som tar dette tilleggskurset vil ikke kunne bekjempe rotter og mus andre steder enn på egen landbrukseiendom, slik at tjenester ikke kan selges eller gis bort til andre. Det er også slik at eier av eiendommen må utføre bekjempelsen selv, den kan ikke utføres for eksempel av andre medlemmer i husstanden eller en avløser. På denne måten reduseres risikoen ved å utvide brukergruppen for disse gnagermidlene.

De som tar dette kurset vil få mer kunnskap om gnagerbekjempelse, noe som kan bidra til at mange gjennomfører en tidligere og mer effektiv skadedyrbekjempelse. Dette kan hindre materielle skader og smittespredning. Kostnadene ved å ta kurset vil da trolig kunne spares inn.

Vi antar at det i dag er en del eiere av landbrukseiendommer som leier inn profesjonelle skadedyrbekjempere for å få bukt med gnagerproblemer. Når det åpnes for at eiere av landbrukseiendommer kan utføre gnagerbekjempelse selv, vil dette trolig føre til at det er noen færre som kjøper denne tjenesten fra profesjonelle skadedyrbekjempere. På den annen side er det ikke alle steder det er tilgang på profesjonelle skadedyrbekjempere.

Kommunene fører allerede tilsyn med gnagermidler etter forskrift om skadedyrbekjempelse, men de foreslåtte endringene vil medføre en utvidelse av hvem som kan bruke enkelte av midlene. Mattilsynet får ekstra oppgaver i forbindelse med

administrasjon av autorisasjonsordningene. Folkehelseinstituttet vil få noe merarbeid i forbindelse med faglig innhold i tilleggskurset i gnagerbekjempelse, og Miljødirektoratet vil få noe merarbeid i forbindelse med endret merking av de aktuelle biocidene. Fylkesmannen vil få ansvar for å sørge for at det arrangeres tilleggskurs om gnagerbekjempelse, og vil sammen med kommunene få ansvar for å rette eksamen, og for å vurdere om vilkårene for å utstede gnagerbevis er oppfylt.

Vi vurderer at de foreslåtte endringene ikke vil føre til endringer i helse- og miljøvirkninger av gnagermidler godkjent som biocider, jf. forslaget til ny § 8a, både fordi det stilles krav til kompetanse, og fordi forskrift om skadedyrbekjempelse stiller krav om å bruke det middel og den metode som gir minst skadevirkninger for miljø og helse og som kan føre til ønsket resultat.

Høringssvar

Høringssvar sendes inn via lenke på [Mattilsynets nettside](#). Alle høringssvar vil bli offentliggjort.

Høringsfrist: 20.07.2018

Med hilsen

Are Tømmerberg Sletta
Seksjonssjef planter

Vedlegg:

- Forskrift om endringer i forskrift 6. mai 2015 nr. 455 om plantevernmidler, forskrift 28. januar 2004 nr. 221 om gebyr i matforvaltningen og forskrift 13. februar 2004 nr. 406 om betaling av gebyrer for særskilte ytelser fra Mattilsynet
- Forskrift om endring i forskrift 21. desember 2000 nr. 1406 om skadedyrbekjempelse